

Συναίνεση και οικονομική πολιτική

Πηγή: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ **Σελ.:** 1,57,65 **Ημερομηνία έκδοσης:** 13-12-2020
Επιφάνεια: 464.8 cm² **Αρθρογράφος:** **Κυκλοφορία:** 14860
Θέματα: IOBE

ΝΙΚΟΣ ΒΕΤΤΑΣ

**Υπάρχει ανάπτυξη
χωρίς συναίνεση;**

Οικονομική Κ, σελ. 9

Συναίνεση και οικονομική
πολιτική
Του ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ

Συναίνεση και οικονομική πολιτική

Του ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ*

Μπορεί να υπάρξει ανάπτυξη στη χώρα χωρίς συναίνεση για τις μεγάλες αλλαγές που είναι αναγκαίες; Χωρίς να συμφωνήσουν οι επαγγελματίες, συνδικαλιστικές ή επιχειρησιακές ενώσεις για διαφορετικούς κανόνες στις αγορές και τον δημόσιο τομέα, χωρίς να δώσουν τη στήριξη τους οι κοινωνικοί εταίροι και να υιοθετηθεί από ευρύ φάσμα πολιτικών δυνάμεων η ανάγκη νέας πορείας, την οποία και να εγγυηθούν;

Με αφορμή την πρόσφατη δημοσίευση της έκθεσης για την ανάπτυξη στην οικονομία, αυτό το κομβικό ερώτημα έρχεται στην επιφάνεια. Θέτει με τη σειρά του ένα δεύτερο ζήτημα. Σε συνέχεια μιας δραματικής δεκαετίας, όπου η οικονομία συρρικνώθηκε κατά 25%, και της επώδυνης νέας ύφεσης κατά περίπου 10%, έχει νόημα να αναδεικνύεται η ανάγκη ουσιαστικών αλλαγών, όταν προτεραιότητα είναι η ανάγκη στήριξης των νοικοκυριών και επιχειρήσεων με άμεσα μέτρα;

Για όσους προτιμούν να μην αγνοούν την πραγματικότητα, τα δεδομένα τεκμηριώνουν συστηματική απόκλιση της ελληνικής οικονομίας από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές. Αυτή οφείλεται στην αδύναμη παραγωγική βάση. Αφενός, στη χαμηλή συμμετοχή των παραγωγικών συντελεστών, εργασίας και κεφαλαίου: η χώρα μας είναι 25η στην ευρωπαϊκή ένωση στο ποσοστό συμμετοχής στην εργασία και 27η στις πάγιες επενδύσεις επιχειρήσεων. Αφετέρου, στη χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας, όπου βρισκόμαστε στην 22η θέση. Δεν αποτελεί λοιπόν έκπληξη ότι το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι μόλις στο 67% του ευρωπαϊκού, με τάση περαιτέρω απόκλισης. Σε τομείς κρίσιμης σημασίας, όπως η καινοτομία, η εξωστρέφεια, η αποτελεσματικότητα του κοινωνικού κράτους και η προστασία του περιβάλλοντος, οι επιδόσεις είναι εξίσου χαμηλές.

Στην καρδιά του προβλήματος

βρίσκονται επιλογές οικονομικής και ευρύτερης πολιτικής που έχουν γίνει διαχρονικά. Κάθε οικονομία είναι ένα σύνολο κανόνων που συνδιαμορφώνει κίνητρα και συμπεριφορές. Οι συμπεριφορές –και τα συμφέροντα που δημιουργούνται– επηρεάζουν με τη σειρά τους τις επιλογές πολιτικής. Στην περίπτωση της χώρας μας, έχει επηρεωθεί τις τελευταίες δεκαετίες η λειτουργία της οικονομίας ως ένα πολύ κλειστό σύστημα. Ένα χαρακτηριστικό που αποδείχθηκε εξαιρετικά ανθεκτικό σε προσπάθειες αλλαγών για βελτίωση της συνολικής πορείας ή μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις σε επιμέρους τομείς.

Ενώ υπάρχει σταδιακή απόκλιση από την υπόλοιπη Ευρώπη και αδυναμία έγκαιρης παρακολούθησης των παγκόσμιων τάσεων, η εσωστρέφεια της οικονομίας έχει αποδειχθεί ισχυρό ανάχωμα. Πολλές από τις αλλαγές που θα είχαν ευεργετική επίδραση ξεπερνούν τον ορίζοντα δράσης μιας κυβέρνησης,

έτσι δεν επιχειρούνται ή δεν πετυχαίνουν. Τα νοικοκυριά στρέφονται προς την εκάστοτε κυβέρνηση με την ελπίδα μέτρων προσωρινής ανακούφισης, σε μεγάλο βαθμό επιδοματικού χαρακτήρα, άμεσου ή συνθηθέστερα έμμεσου. Κεντρικές επιλογές στα συστήματα φορολογίας, εκπαίδευσης, συντάξεων και υγείας κατά τις τελευταίες δεκαετίες ανταποκρίνονται ακριβώς σε αυτή την τάση. Ενώ, πολλές επιχειρήσεις λειτουργούν με γνώμονα την αναζήτηση κερδοφορίας από τον δημόσιο τομέα ή μέσω των εμποδίων που τίθενται στον ανταγωνισμό στις αγορές.

Φυσικά, υπάρχει και η άλλη πλευρά της οικονομίας. Εργαζόμενοι που όχι μόνο προσπαθούν σκληρότερα αλλά και πιο παραγωγικά από ό,τι σε άλλες χώρες και επιχειρήσεις που επιτυγχάνουν εξαιρετική λειτουργία και κορυφαίες διεθνείς επιδόσεις. Ωστόσο, η παρουσία αυτών δεν είναι αρκετή για να δώσει διαφορετικό στίγμα συνολικά. Ούτε

έχουν αρκετά ισχυρή φωνή ώστε να επηρεάσουν από μόνοι τους τις αποφάσεις πολιτικής.

Υπάρχουν χρόνιες στρεβλώσεις που δεν μπορούν να αγνοηθούν. Η υπερβολική επιβάρυνση της νόμιμης εργασίας εγκλωβίζει σε χαμηλά εισοδήματα και ενισχύει την παραοικονομία. Χωρίς ένα σταθερό και απλό πλαίσιο κανόνων στη δημόσια διοίκηση, που όμως θα εφαρμόζεται στην πράξη, επιβραβεύονται καιροσκοπικές συμπεριφορές και όχι παραγωγικές επενδύσεις. Υπάρχουν όμως και νέες οπτικές που οφείλει να έχει η οικονομική πολιτική. Να ανατρέψει την υστέρηση που παρατηρείται στα εισοδήματα για τους νέους και τις γυναίκες. Να υποστηρίξει άμεσα τη διασύνδεση έρευνας αιχμής με την παραγωγή στη μεταποίηση και υπηρεσίες καινοτομίας. Να αλλάξει ριζικά τον προσανατολισμό στην αγροδιατροφή και στον τουρισμό, ώστε να επιτευχθεί ποιοτική αναβάθμιση. Να δημιουργήσει συνθήκες προσέλκυσης ανθρώπι-

νου κεφαλαίου σε ένα ισχυρό περιφερειακό κέντρο.

Κυρίως όμως, η οικονομική πολιτική οφείλει να θέσει τους όρους με τους οποίους θα επιδιωχθεί μια ευρύτερη συναίνεση. Αυτή δεν μπορεί να νοείται ως μια συμφωνία όπου επιμέρους ομάδες και φορείς θα επιβάλλουν να μην αλλάξουν οι όροι που τους αφορούν. Μια παράλυτική προσέγγιση, καθώς συναθροίζοντας τα μωπικά επιμέρους συμφέροντα θα εγκλωβίσει την οικονομία στο παρελθόν. Η συναίνεση, αντιθέτως, είναι απαραίτητο να επιδιωχθεί γύρω από τη μετάβαση σε μια νέα πορεία της οικονομίας που θα εγγυητάι υψηλότερα εισοδήματα και ευημερία στο σύνολο της χώρας. Οι προτεραιότητες και η σηματοδότηση που θα εκπέμψει η οικονομική πολιτική μπορούν να κατευθύνουν αυτή την αλλαγή.

* Ο κ. Ν. Βέττας είναι γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.